

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2008/30 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı:2010/31

Karar Günü:13.5.2010

R.G. Tarih-Sayı:23.06.2010-27620

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2007 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 16. maddesi uyarınca, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, A.Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımıyla 16.7.2009 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında;

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2007 yılı kesinhesabının ilk incelemesi sonucunda;

'Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle' karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 2007 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2007 yılı gelirleri toplamının 47.972.161,19 YTL ve giderleri toplamının 43.439.162,84 YTL olduğu, 5.133.436,54 YTL'nin nakit mevcudu olarak 2008 yılına devrettiği ve gelirleri ve giderleri arasındaki 600.438,19 YTL farkın ise gider fazlası olarak 2008 yılına devrettiği görülmüştür. Bu gider farkının nedenini, 2820 sayılı Kanun'un 67. maddesi hükümlerine uygun olarak kredili satın alınan mallar için satıcılara olan borçlar oluşturmaktadır.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Merkezi'nin 2007 yılı gelirleri toplamı 37.539.063,79 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 34.434.023 YTL'si Hazine yardımı, 337.538,78 YTL'si bir önceki yıldan devreden nakit para, 1.480.394,86 YTL'si banka gelirleri, 126.500.- YTL'si demirbaş satış gelirleri, 6.300.- YTL'si milletvekili aidat geliri ve 1.154.307,15 YTL'si milletvekili aday aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

Genel Merkezin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 81 il örgütünün 2007 yılı gelirleri toplamı 10.433.097,40 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 807.399,71 YTL'si aidat gelirleri, 510.- YTL'si satış gelirleri, 9.475.299,25 YTL'si bağış gelirleri, 54.947,65 YTL'si eğlence ve şölen gelirleri 2.996,55 YTL'si faiz gelirleri, 5.520.- YTL'si diğer gelirler ve 86.424,24 YTL'si ise 2006 yılından devreden nakit mevcudundan oluşmaktadır.

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 81 il örgütünün 2007 yılı kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu görülmektedir.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Merkezi'nin 2007 yılı giderleri toplamı 33.167.769,58 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 1.954.832,63 YTL'si personel giderleri, 3.464.497,15 YTL'si genel giderler, 1.217.190,78 YTL'si demirbaş alım giderleri, 22.672.414,17 YTL'si seçim giderleri, 798.297,78 YTL'si 2006 yılından devredip ödenen borçlar, 164.921,98 YTL'si seyahat giderleri, 1.887.772,43 YTL'si bayrak, rozet, afiş, yayın vb. giderler ve 1.007.842,66 YTL'si ise şölen ve eğlence giderlerinden oluşmaktadır.

Gelir ve gider arasındaki 600.438,19 YTL fark, gider fazlası olarak 2008 yılına devretmiştir. Bu gider farkının nedenini, 2820 sayılı Kanun'un 67. maddesi hükümlerine uygun olarak kredi karşılığı satın alınan mallar için satıcılara olan borçlar oluşturmaktadır. Parti Genel Merkezi'nin 2008 yılına devreden nakit mevcudu ise 4.971.732,40 YTL'dir.

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Merkezi'nin 2007 yılı defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

1. Kanunen geçerli herhangi bir belgeye dayanmaksızın 18.6.2007 tarih ve 167 numaralı ödeme belgesi ile Bahattin Atak isimli kişiye 'Ajans, film, ses, tv' hesabından 2.500.- YTL ödeme yapıldığı görülmüştür.

Parti yetkilileri konu ile ilgili '*Bahattin Atak isimli kişi partimiz için seçim müziği yapmıştır. Telif ücretleri yasasına göre bu bedel banka aracılığı ile ödenmiştir. Bahattin Atak vergi mükellefi olmadığı için fatura düzenleyememiş ve bu gider makbuz karşılığı ödenmiştir.*' şeklinde savunma yapmışlardır.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2007 yılı için 48,86 YTL) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

76. maddesinde de, '*Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir*' hükümleri yer almıştır.

Vergi Usul Kanunu'nun 229. maddesinde '*Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır*' şeklinde tarif yapılmış ve '*Fatura Kullanma Mecburiyeti*' başlıklı 232. maddesindeki hükmüne göre de, faturanın hangi hallerde ve kimler tarafından alınması ve verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda mal ve hizmet alımlarında bu işlemlerin fatura ile belgelendirilmesi zorunlu tutulmuş ve gerekli muhasebe kayıtlarının tutulmasında da faturanın tevsik edici belge olarak kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un '*Makbuz Mecburiyeti*' başlıklı 236. maddesinde, '*Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir.*' denilmiş ve makbuzun muhteviyatı da 237. maddede belirtilmiştir.

Yine aynı Kanun'un '*Gider Pusulası*' başlıklı 234. maddesindeki, '*Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin vergiden muaf esnafa;*

Yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. Bu belge, birinci ve ikinci sınıf tüccarların, zati eşyalarını satan kimselerden satın aldıkları altın, mücevher gibi kıymetli eşya için de tanzim edilir. Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins ve nev'i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptıran ile yapanın veya emtiayı satın alan ile satanın adlarıyla soyadlarını (Tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva eder ve iki nüsha olarak tanzim ve bir nüshası işi yapana veya malı satana tevdi olunur. Gider pusulaları, seri ve sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir.' hükmünden fatura vermek mecburiyetinde olmayanlar için gider pusulası düzenleneceği anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki hükümlere göre belgelendirilmesi gerektiği halde sadece kişinin hesabına havale yapıldığına dair banka dekontu eklenerek yapılan 2.500.- YTL tutarındaki giderin 76. madde hükmü uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2. Aşağıda ayrıntısı belirtilen muhasebe fişi ve eki belgeler incelendiğinde Parti'nin taşra teşkilatlarına ait telefon faturalarının zamanında ödenmemesi sonucu tahakkuk eden gecikme faizlerinin parti bütçesinden ödendiği görülmüştür.

Parti yetkilileri konu ile ilgili '*1.304,14 TL lik faiz ödemesi Muhtelif Teşkilatlarımız telefon borçlarını süresinde ödemediği için, müteselsil sorumluluk sebebiyle ve mahkeme kararı ile genel merkez tarafından haciz yolu ile ödenen parti giderleridir. İcradan kaynaklanan giderlerin siyasi partiler tarafından yapılmasının kanunun hangi maddesine aykırılık teşkil ettiği anlaşılamamıştır. Ödemelerde herhangi bir maddi hata ve mükerrerlik yoktur.*' şeklinde savunma yapmışlardır.

Parti görevlilerinin ödemeleri zamanında yapmamaları nedeniyle kişisel kusurlarından kaynaklanan söz konusu harcamaların parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün görülmediğinden 2820 sayılı Kanunun 70. maddesine aykırı olarak yapılan toplam 1.304,14 YTL'lik ödemenin, aynı Kanunun 75. maddesi hükmü uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Yevmiye tarih ve no	Alındı tarih ve no	Mahiyeti	Tutarı (YTL)
---------------------	--------------------	----------	--------------

23.2.2007/53	23.3.2007/141082	Türk Telekom'a yüzde 10 faiz ödemesi	21,93
'	23.3.2007/141031	'	193,96
'	23.3.2007/141009	'	47,24
'	23.3.2007/140996	'	23,05
'	23.3.2007/141061	'	216,88
26.2.2007/56	26.2.2007/165838	'	83,43
'	26.2.2007/165877	'	354,73
'	26.2.2007/165952	'	37,13
'	26.2.2007/166011	'	68,07
'	26.2.2007/165971	'	15,58
'	26.2.2007/166029	'	78,02
28.2.2007/58	28.2.2007/260418	'	57,56
'	28.2.2007/260714	'	26,99
'	28.2.2007/260532	'	79,57
		TOPLAM:	1.304,14

3. Aşağıda ayrıntısı belirtilen muhasebe fişi ve eki belgeler incelendiğinde Parti görevlilerinin motorlu taşıtlar vergisi ile çevre temizlik vergisini zamanında ödememeleri sonucu oluşan gecikme zammının Parti bütçesinden ödendiği görülmüştür.

Parti yetkilileri konu ile ilgili '*Toplam 669,93 TL gecikme zammı sorulmaktadır. Bazı hallerde (faturaların partiye geç intikali, kasada nakit olmaması vb.) ödemeler gününde yapılamamaktadır. Sayıştay temyiz kurulu kararları bu tür durumlarda gecikme zamlarını makul karşılamaktadır. Kanunda bu bedellerin ödenmemesi ile ilgili herhangi bir hüküm olmadığından gecikme bedelleri anayasaya da aykırı değildir.*' şeklinde savunma yapmışlardır.

Parti'nin 2007 yılı itibarıyla bankada bulunan parasından kaynaklanan 1.480.394,86 YTL geliri gerçekleşmiştir. Parti'nin nakit parasının bulunmaması gibi bir durum mümkün görünmemektedir. Parti görevlilerinin ödemeleri zamanında yapmamaları nedeniyle kişisel kusurlarından kaynaklanan söz konusu harcamaların parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün görülmediğinden 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak yapılan toplam 669,93 YTL'lik ödemenin, aynı Kanun'un 75. maddesi hükmü uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Yevmiye tarih ve no	Alındı tarih ve no	Mahiyeti	Tutarı (YTL)
30.5.2007/148	30.5.2007/F01171-1179-1215-1184-1198-1210-1160-1173	Motorlu Taşıtlar Vergisi gecikme zammı (8 adet)	65,84
23.10.2007/271	3.10.2007/51366	Çevre temizlik vergisi gecikme zammı	16,66

7.11.2007/304	7.11.2007/030770000245	Motorlu Taşıtlar Vergisi gecikme zammı	587,43
		TOPLAM:	669,93

4. Aşağıda ayrıntısı gösterilen ödeme belgelerinde Avukat Hamit Kocabey'e vekalet sözleşmesinden doğan ücret ödemesi dışında diğer giderler adı altında ödemeler yapıldığı görülmüştür.

Parti yetkilileri konu ile ilgili '*Avukat Hamit Kocabey partimizin sözleşmeli avukatıdır. Hamit Kocabey'in Mahkemelerde ve icra dairelerinde partimiz adına yaptığı bir kısım giderler (zarf, pul, dosya) Hamit Kocabey tarafından karşılanıp partimize yansıtılmaktadır. Ödemeler (toplamı 1.015.-TL) belgeye dayanmaktadır ve mükerrerlik yoktur.*' şeklinde savunma yapmışlardır.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesi hükmüne göre siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz ve bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır. Aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya (2007 yılı için 48,86 YTL.) kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, bu miktarı geçen harcamaların geçerli bir kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

76. maddesinde de, '*Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir*' hükümleri yer almıştır.

Avukat Hamit Kocabey'le yapılan vekalet sözleşmesinin 2. maddesine göre vekil kendisine masraf adı altında yapılan ödemelerin sarf yerleri ile ilgili makbuz veya belgeleri partiye ibraz edecektir. Fakat avukata yapılan ödemelerde diğer giderler için herhangi bir belgenin eklenmediği görülmüştür. Sözleşmeye aykırı olarak yapılan diğer gider ödemelerinin hangi amaçla ve kime yapıldığı da anlaşılamamaktadır.

Yukarıdaki hükümlere göre belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen, parti amaçlarına uygun olduğu ve parti adına yapıldığı anlaşılamayan 1.015.- YTL tutarındaki giderin 75. ve 76. madde hükümleri uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Yevmiye No	Yevmiye Tarihi	Mahiyeti	Tutar(YTL)
162	13.6.2007	Avukat Hamit Kocabey'e ücret dışında ödenen masraf	200
222	13.8.2007	'	300
252	13.9.2007	'	100
282	14.10.2007	'	115
310	13.11.2007	'	200
340	13.12.2007	'	100
		TOPLAM :	1.015

5. Aşağıdaki tabloda ayrıntısı verilen uçak biletlerinin ve konaklama faturalarının kişilerin adına düzenlendiği, bu giderlerin de parti bütçesinden ödendiği görülmüştür.

Parti yetkilileri konu ile ilgili

'Parti görevine giden yetkililerin yaptığı 1.421,50 TL lik toplam harcamada belgeler sehven kendi adlarına düzenlenmiştir. Ancak bu kişiler parti faaliyeti için seyahate çıkmışlardır. Harcamanın yapıldığı tarihteki ve bugünkü görevleri aşağıya çıkarılmıştır.'

Şeklinde savunma yapmışlardır. 2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesi hükmüne göre siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz ve bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır. Yasa'nın açık hükmü ve yetkili organlarca yapılmış bir görevlendirmenin sunulmaması nedeni ile kişiler adına yapılan ve aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam 1.421,50 YTL harcama parti tüzel kişiliği adına ve parti amaçlarına uygun yapılmış bir harcama olarak kabul edilmemiştir.

Yevmiye tarih ve No	Türü	Tutarı(YTL)
25.1.2007/25	Uçak Bileti	155
'	'	155
10.2.2007/40	'	144
15.2.2007/45	Uçak Bileti (ceza bedeli)	39,9
11.3.2007/68	Uçak Bileti	40
25.3.2007/82	'	144
21.4.2007	Konaklama bedeli	520,6
24.89.2007	Uçak Bileti	223
	TOPLAM	1.421,5

Sonuç olarak, parti adına ve amaçlarına uygun olarak yapılmayan yukarıdaki 7 maddede belirtilen giderlerin, parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün görülmediğinden 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak yapılan toplam **6.910,57 YTL** ödemenin, aynı Kanun'un 75. maddesi hükmü uyarınca Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği düşünülmektedir.

2- İl Örgütleri Giderleri

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 81 il örgütünün 2007 yılı giderleri toplamı 10.271.393,26 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 4.919.542,55 YTL'si genel giderler, 654.488,53 YTL'si demirbaş alım giderleri, 3.739.770,48 YTL'si seçim giderleri, 133.339,12 YTL'si seyahat giderleri, 484.099,25 YTL'si bayrak, rozet, afiş, yayın vb. giderler, 25.601,18 YTL'si araştırma, geliştirme ve eğitim giderleri, 314.552,15 YTL'si ise şölen ve eğlence giderlerinden oluşmaktadır.

İl örgütlerinin 2007 yılına devreden nakit mevcudu 161.704,14 YTL' dir.

Parti'nin il örgütlerinin 2007 yılı kesinhesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu anlaşılmıştır.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2007 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede,

Parti'nin 2007 yılında 2820 sayılı Yasa'nın 74. maddesi uyarınca değeri yüz milyon lirayı aşan 1.559.857,39 YTL değerinde 296 adet demirbaş eşya niteliğinde taşınır mal ve 311.819,20 YTL değerinde taşınmaz mal ediniminin olduğu anlaşılmaktadır.

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2007 yılı kesinhesabının ve eklerinin incelenmesinde, Parti'nin Genel Merkez ve il örgütlerinin ihtiyacı için ve tamamı satınalma yoluyla elde edilen toplam 1.871.676,61 YTL tutarındaki taşınır ve taşınmaz malların 2820 sayılı Yasa'ya uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 2007 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- 2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesine aykırı olarak partinin amaçlarına uygun olmayan ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen 6.910,57 YTL karşılığı Parti malvarlığının, aynı Yasa'nın 75. maddesi uyarınca Hazine'ye gelir kaydedilmesine,

2- Parti'nin 2007 yılı kesin hesabında gösterilen 47.972.161,19 YTL gelir ve 43.439.162,84 YTL gider ile 5.133.436,54 YTL nakit devrinin ve 600.438,19 YTL borcunun Hazine'ye irad kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

13.5.2010 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye	Üye	Üye
Ahmet AKYALÇIN	Mehmet ERTEN	Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye	Üye	Üye
Şevket APALAK	Serruh KALELİ	Zehra Ayla PERKTAŞ
Üye		Üye
Engin YILDIRIM		Nuri NECİPOĞLU